

การบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ* SCHOOL ADMINISTRATION FOR ELEVATING TO QUALITY SCHOOLS

ศิริชัย คชวงษ์, มัทนา วังถนอมศักดิ์

Sirichai Kotchawong, Mattana Wangthanomsak

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Faculty of Education, Silpakorn University

Corresponding Author E-mail: nueng11_28@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งเสนอการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนผู้เรียนให้ก้าวไปสู่สังคมที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ความก้าวหน้าของสถานศึกษาต้องอาศัยกระบวนการบริหารที่เป็นระเบียบแบบแผน เพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จตามนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กระบวนการบริหารสถานศึกษาจึงเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาบุคลากร นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับและได้มาตรฐาน โรงเรียนคุณภาพคือสถานศึกษาที่มีคุณภาพและศักยภาพที่ดี มีการบริหารจัดการที่ดี มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน และพัฒนาผู้เรียนในหลากหลายรูปแบบตามความสนใจ การบริหารสถานศึกษาที่ดีต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสม มีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีกระบวนการบริหารสถานศึกษาที่หลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ ครูผู้สอนมีศักยภาพ และได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

คำสำคัญ: การบริหาร; สถานศึกษา; โรงเรียนคุณภาพ

Abstract

This academic article aims to present school administration as a means to elevate educational institutions into quality schools, a crucial factor in guiding learners toward a high-quality and efficient society. The advancement of a school relies on a systematic administrative process to achieve its established policies and objectives. Therefore, the school administration process serves as a fundamental cornerstone for the development of personnel, students, the

* Received October 18, 2025; Revised November 22, 2025; Accepted December 1, 2025

community, and relevant stakeholders, enabling the institution to gain recognition and meet established standards. A quality school is defined as an institution possessing high quality and potential, characterized by effective management, a strong focus on student learning, and the development of learners through diverse approaches tailored to their interests. Effective school administration requires clear objectives, diverse management processes, strong leadership from school administrators, competent teachers, and cooperation from all stakeholders.

Keywords: Administration; School; Quality School

บทนำ

ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกที่รวดเร็วในทุกด้าน ทั้งทางด้านวิทยาการ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และความท้าทายจากปรากฏการณ์ระดับโลกต่าง ๆ การศึกษาได้กลายเป็นตัวแปรสำคัญที่สะท้อนถึงความเจริญก้าวหน้าของประเทศ โดยนานาชาติต่างให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลและชุมชน ตลอดจนสร้างรากฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งเน้นย้ำว่าการจัดการศึกษาต้องมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการสำรวจข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) พบว่าสถานศึกษาหลายแห่ง โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ประสบกับปัญหาและความท้าทายในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นจำนวนผู้เรียนที่ลดน้อยลง อัตราส่วนครูต่อนักเรียนและนักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน นอกจากนี้ คุณภาพของบุคลากรยังเป็นประเด็นสำคัญ เนื่องจากครูผู้สอนขาดทักษะวิทยาการใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน ประสบปัญหาการสอนไม่ครบชั้น และมีการกิจอื่นนอกเหนือจากงานสอน ทำให้ไม่มีเวลาจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ปัญหาด้านปัจจัยในการพัฒนาการศึกษาก็เป็นอีกหนึ่งข้อจำกัด โดยเฉพาะการจัดสรรเงินทุนสนับสนุนจากภาครัฐที่ลดน้อยลง ส่งผลให้โรงเรียนขาดคุณภาพและผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ความท้าทายเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการลดความเหลื่อมล้ำและขจัดวิกฤตทางการศึกษา เช่น คุณภาพสถานศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกัน และผู้เรียนขาดกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้ “โรงเรียน” ในฐานะสถาบันทางสังคมที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่สร้างและพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการนำหลักการและนโยบายการจัดการศึกษาไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็น

รูปธรรมและมีคุณภาพความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับ “กระบวนการบริหารจัดการ” ของโรงเรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมรรถภาพของ ผู้บริหารสถานศึกษา การสร้างองค์กรให้มีคุณภาพตามมาตรฐานจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อทำหน้าที่ จัดการความรู้ พัฒนาความคิด และยกระดับศักยภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ด้วยตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว การบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับให้เป็น “โรงเรียนคุณภาพ” จึงเป็นเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญ โรงเรียนคุณภาพ หมายถึง สถานศึกษา ที่มีคุณภาพและศักยภาพที่ดี มีการบริหารจัดการทั้งภายในและภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการสร้างคุณภาพและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง พร้อมพัฒนาผู้เรียน ในรูปแบบที่หลากหลายตามความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่าง มีความสุข การมีโรงเรียนคุณภาพจะช่วยเป็นต้นแบบและเป็นแบบอย่างที่ทำทลายความสามารถ ของผู้บริหาร และช่วยลดปัญหาความแตกต่างด้านคุณภาพการศึกษา

ดังนั้น บทความนี้จึงมุ่งเสนอการบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ โดยจะทำความเข้าใจถึงแนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนคุณภาพ เจาะลึกในการบริหาร และการดำรงอยู่ ของการเป็นโรงเรียนคุณภาพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและสร้างโรงเรียนให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษาต่อไป

การบริหารสถานศึกษา คืออะไร

การบริหารสถานศึกษา คือ ปัจจัยสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาของ ประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทที่มีความท้าทายหลายด้าน เช่น ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น เนื่องจากอัตราการเกิดภายในประเทศลดลง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) และปัญหาด้านคุณภาพบุคลากร เช่น ครูผู้สอนขาดทักษะวิทยาการใหม่ ๆ ในการจัดการเรียน การสอน การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นกลไกหลักที่จะช่วยนำพาองค์กร การศึกษาให้อยู่รอดและบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณภาพที่สังคม ต้องการ (สิรินญา ศิริประโคน, 2561) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่จัด ดำเนินการทางการศึกษาที่ประกอบไปด้วยการวางแผนดำเนินการบริหารโรงเรียน เป็นกิจกรรม ทางการศึกษาที่จะต้องทำเป็นกระบวนการโดยกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั่นคือ การพัฒนาบุคลากรหรือผู้รับบริการทางการศึกษาให้เป็นผู้มีคุณภาพที่สังคมต้องการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีภารกิจสำคัญที่ต้องกำหนดแผนงาน วิธีการ ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ โดยต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและคุ้มค่า ทั้งคน เงิน เวลา และทรัพย์สิน ซึ่งสอดคล้องกับสุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง (2561) กล่าวว่า การบริหาร สถานศึกษา คือ กระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษา โดยมีแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมาย คือ เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความสามารถ มีทักษะ มีคุณธรรม และสามารถ

นำไปปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข การดำเนินการนี้ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ทรัพยากรอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด English (2019) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา คือ การจัดการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยเน้นบทบาทของผู้บริหารในฐานะนักกลยุทธ์ที่ต้องวางแผนและชี้นำให้องค์กรก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างมีทิศทาง

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา คือ กระบวนการจัดการอย่างเป็นระบบที่ผสมผสานทั้งศาสตร์และศิลป์ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและชี้นำการบริหารสถานศึกษาจึงเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางกรอบการบริหารอย่างเป็นระบบ เพื่อนำพาสถานศึกษาก้าวสู่โรงเรียนคุณภาพ

กระบวนการบริหารสถานศึกษา

ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ การบริหารสถานศึกษาที่ดีต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยทั่วไปกระบวนการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยวงจรหลัก 4 ส่วนที่สำคัญ (อภิขญา สังกะคำ, 2564) ดังนี้

1. การวางแผนพัฒนา (Planning) เป็นการกำหนดนโยบาย กำหนดขั้นตอน กำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดทรัพยากร และกำหนดตัวชี้วัด เช่น การวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน ศึกษา นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และสำรวจความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
2. การนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation) เป็นการนำแผนงานหรือหลักสูตรที่วางไว้ไปปฏิบัติจริงในชั้นเรียนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการจัดสรรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็น และการถ่ายทอดนโยบายจากผู้บริหารสู่ครูให้ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติ
3. การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Evaluation) เป็นการตรวจสอบและประเมินคุณภาพของการดำเนินงาน
4. การปรับปรุงพัฒนางาน (Improvement/Adjustment) เป็นการนำผลการประเมินที่ได้จากการติดตาม ตรวจสอบ มาปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กระบวนการบริหารยังสามารถทำตามแนวคิด PIE (Planning, Implementation, Evaluation) ซึ่งจะทำให้สามารถบริหารโรงเรียนคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนคุณภาพ คืออะไร

โรงเรียนคุณภาพเป็นนโยบายสำคัญของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) ที่มุ่งหวังให้โรงเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพและปลอดภัย โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2567)

ที่ได้ดำเนินการโดยพัฒนาต่อยอดจากโครงการเดิม คือ โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล โรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนมัธยมดีสี่มุมเมือง และโรงเรียนที่สามารถดำรง อยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) โดยได้มีการกำหนดทิศทางขับเคลื่อนโครงการ ภายใต้กรอบการดำเนินงานและจุดเน้น 7 ด้าน ได้แก่ 1. ความปลอดภัยของผู้เรียน 2. ระบบประกันคุณภาพ 3. การพัฒนาครู 4. การเรียนการสอน 5. การวัดและประเมินผล 6. การนิเทศกำกับและติดตาม และ 7. Big Data ซึ่งโรงเรียนคุณภาพเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาการศึกษา ซึ่งหมายถึงโรงเรียนที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเพื่อช่วยพัฒนาประเทศชาติ และเป็นสถานศึกษาที่ให้บริการทางการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากการศึกษาปรากฏการณ์การบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ ทิวัตต์ ศรีดำรงค์ และคณะ (2556) พบว่า ลักษณะของโรงเรียนคุณภาพมีความครอบคลุมในหลายมิติ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการ โรงเรียนคุณภาพเป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ ซึ่งรวมถึงความสามารถในการแสดงภาวะผู้นำทั้งในเชิงเอกลักษณ์เฉพาะตัวและอำนาจตามหน้าที่ เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงานวิชาการและงานอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มศักยภาพ นอกจากนี้ โรงเรียนคุณภาพยังมีความหมายตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาในด้านคุณภาพการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา

2. กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ลักษณะสำคัญประการหนึ่งคือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child-Centered Instruction) โดยกระบวนการนี้จะคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ การจัดการเรียนการสอนต้องจัดให้เต็มเวลาเต็มหลักสูตร เน้นการสอนซ่อมเสริม และมีการประเมินผลตามสภาพจริง โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ความร่วมมือและความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนคุณภาพต้องมีความร่วมมือกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนและระดมทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึกษา ตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

4. ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและการยอมรับ โรงเรียนคุณภาพเป็นโรงเรียนที่ต้องมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งทำให้ผู้ปกครองต้องการส่งบุตรหลานมาเข้าเรียน และทำให้นักเรียนมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้ โรงเรียนคุณภาพต้องมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ทั้งในด้านคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมที่ต้องการเห็นโรงเรียนทั่วประเทศมีมาตรฐานเท่าเทียมกัน

5. การดำเนินงานตามมาตรฐานและภารกิจ โรงเรียนคุณภาพจะต้องมีมาตรฐานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีระบบประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการบรรลุคุณภาพนี้เป็นไปตามภารกิจโดยตรงของโรงเรียนในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ โรงเรียนคุณภาพที่ประสบความสำเร็จสามารถเป็นแหล่งศึกษาดูงาน ให้แก่โรงเรียนและหน่วยงานอื่นได้

สรุปได้ว่า โรงเรียนคุณภาพ คือ โรงเรียนที่มีการบริหารสถานศึกษาจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และผู้ปกครอง ผลงานเป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

โรงเรียนปกติกับโรงเรียนคุณภาพ มีความแตกต่างกันอย่างไร

โรงเรียนปกติ โดยมักจะเปรียบเทียบกับโรงเรียนที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนปกติ คือ โรงเรียนที่ดำเนินงานตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ แต่ยังขาดปัจจัยสำคัญที่จะขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (วิชัย ลาธิ, 2564) โรงเรียนปกติมักเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบปัญหาในหลายด้าน และยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ โดยมีลักษณะดังนี้

1. ด้านคุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนอาจขาดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ขาดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
2. ด้านคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา ครูผู้สอนขาดทักษะวิทยาการใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน มีการสอนในสภาพครูไม่ครบชั้นเรียน และครูไม่มีเวลาจัดการเรียนการสอนเนื่องจากมีภารกิจอื่น ครูยังไม่สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือแก้ปัญหาได้อย่างเต็มที่ และอาจขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการคิด
3. ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อม อาคารเรียนและอาคารประกอบไม่เพียงพอ มีสภาพชำรุดทรุดโทรม ไม่มีรถบริการรับ-ส่งนักเรียน และไฟถนนส่องสว่าง ระบบไฟฟ้าภายในอาคารชำรุด น้ำประปาไหลไม่สม่ำเสมอ หรือขาดแคลนในฤดูแล้ง ขาดอุปกรณ์กรองน้ำดื่ม ระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร คอมพิวเตอร์ไม่พร้อมและไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ขาดแคลนครูสอนภาษาจีน และอุปกรณ์การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) ขาดงบประมาณจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือสอนทักษะอาชีพเพิ่มเติม โรงอาหารมีขนาดไม่เพียงพอ และขาดสถานที่สำหรับเล่นกีฬา บางโรงเรียนไม่มีรั้วกัน ทำให้ผู้ปกครองขาดความมั่นใจในความปลอดภัย
4. ด้านการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารในโรงเรียนปกติมักจะเน้นการปฏิบัติงานตามคำสั่งและกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นหลัก ขาดการริเริ่มสร้างสรรค์ หรือการวางวิสัยทัศน์ที่จะยกระดับองค์กรให้ก้าวหน้าไปกว่ามาตรฐานขั้นพื้นฐาน การตัดสินใจ

ส่วนใหญ่มักจะมาจากผู้บริหารเพียงลำพัง ขาดการเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง หรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและแก้ไขปัญหา ทำให้การบริหารขาดมิติที่หลากหลายและความเข้าใจบริบทของพื้นที่ การบริหารในโรงเรียนปกติมักจะเน้นที่การควบคุมบุคลากรให้ทำตามระเบียบมากกว่าการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ครูขาดแรงจูงใจในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ ผู้บริหารในโรงเรียนปกติมักจะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ตามปกติแต่ยังไม่สามารถดึงดูดหรือจัดสรรทรัพยากรจากภายนอก เช่น การสนับสนุนจากชุมชนหรือภาคเอกชน มาใช้เพื่อยกระดับโรงเรียนได้อย่างเต็มที่

สรุปได้ว่า โรงเรียนปกติ คือ สถานศึกษาที่ดำเนินการตามระบบราชการและระเบียบที่วางไว้ แต่ยังขาดแรงขับเคลื่อนภายในและปัจจัยส่งเสริมที่จะสร้างคุณภาพที่โดดเด่นและยั่งยืน โดยมักจะยึดติดกับหน้าที่และความรับผิดชอบชั้นพื้นฐานมากกว่าการสร้างนวัตกรรมหรือการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนคุณภาพเป็นโรงเรียนที่ได้รับการพัฒนาและยกระดับให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามบริบทของตนเอง โดยมีคุณลักษณะ (รุ่งทิพย์ พรหมศิริ, 2565) ดังนี้

1. ด้านคุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนมีคุณภาพด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์สูงตามมาตรฐานที่กำหนด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีความรู้พื้นฐานในยุศคติจิตล ความสามารถในการคิดประดิษฐ์ ปรับตัว ทักษะการสื่อสาร ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีคุณธรรม จริยธรรม และสุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคมที่ดี นักเรียนได้รับการพัฒนาบรรลุตามเป้าหมายของโรงเรียน และจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี

2. ด้านคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา ครูมีความสามัคคีและตระหนักในหน้าที่ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถนำผลวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการสอนได้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และได้รับการเสริมแรงทางบวก

3. ด้านการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ บริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาล มีการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากร และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการคัดกรองนักเรียน จัดการเรียนรู้เต็มเวลา เต็มหลักสูตร เน้นสอนซ่อมเสริม และประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ มีการใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย จัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น

5. ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อม มีอาคารเรียน ห้องเรียนคุณภาพ ห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐาน รวมถึงบ้านพักครูที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ มีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีและเอื้อต่อการเรียนรู้

การบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ

การบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับให้เป็นโรงเรียนคุณภาพเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน และต้องอาศัยการบูรณาการการพัฒนาในหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550) ซึ่งแต่ละส่วนล้วนมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ดังนี้

1. ด้านสถานศึกษา พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนคุณภาพเกี่ยวข้องกับการสร้างสภาพแวดล้อมและระบบที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐาน เป็นรากฐานที่เข้มแข็งและมีอิสระในการบริหารจัดการ โรงเรียนคุณภาพจะต้องสามารถสร้างความเข้มแข็งภายในตนเอง เพื่อเป็นที่ไว้วางใจแก่ผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานมาศึกษา การกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่สถานศึกษาโดยตรงจะช่วยให้โรงเรียนมีความคล่องตัวและมีอิสระในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและยั่งยืน เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และต้นแบบ โรงเรียนคุณภาพเป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่มุ่งสร้างศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เป็นแบบอย่างและแหล่งศึกษาดูงานสำหรับโรงเรียนอื่น ๆ สถานศึกษาต้องทำหน้าที่เป็นผู้จัดการความรู้ พัฒนาความคิด และเสริมสร้างศักยภาพการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างวัฒนธรรมคุณภาพและองค์กรแห่งการเรียนรู้ การปลูกฝังวัฒนธรรมคุณภาพที่บุคลากรทุกคนมุ่งเน้นประสิทธิภาพและร่วมแรงร่วมใจในการทำงานเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการทั้งภายในและภายนอก และสร้างเครือข่ายความรู้กับโรงเรียนอื่น ๆ จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ โรงเรียนคุณภาพพึงมีอาคารสถานที่ที่เพียงพอ สวยงาม ปลอดภัย และสะอาด การจัดห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ สนามกีฬา และระบบสาธารณูปโภค เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา และอินเทอร์เน็ต ให้มีคุณภาพและพร้อมใช้งาน จะช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของผู้เรียน มีหลักสูตรและการบริหารจัดการเชิงระบบ สถานศึกษาต้องมีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยมีหลักสูตรที่ยืดหยุ่นตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและบริบทท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังต้องมีระบบประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีส่วนร่วมและเครือข่ายความร่วมมือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดระหว่างบ้าน โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการศึกษา

2. ด้านผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำและผู้ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสู่โรงเรียนคุณภาพ โดยมีคุณลักษณะเป็นภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ขับเคลื่อนและบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่าที่สุด การบริหารงานต้องครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป มีการบริหารจัดการด้วยหลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม

การสร้างแรงจูงใจ และขวัญกำลังใจให้บุคลากรเป็นสิ่งสำคัญ การพัฒนาตนเอง และส่งเสริมบุคลากร ให้เป็นผู้ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ เป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงจัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านครูผู้สอน นับเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาในด้านความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนการสอน ครูต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และมีทักษะกระบวนการคิด มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม เน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ปัญหา รวมถึงการนำบริบทของชุมชนและท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ และใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ผ่านการอบรม ประชุม สัมมนาทางวิชาการ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครู การทำวิจัยเพื่อพัฒนา นวัตกรรมการเรียนการสอน สร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจ การจัดสวัสดิการ และการยกย่อง ครูที่มีผลงานดีเด่นจะช่วยให้ครูมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นแบบอย่างและดูแล ช่วยเหลือนักเรียน มีความใกล้ชิด และกระตุ้นให้นักเรียนเป็นเด็กดี มีความมุ่งมั่นในการเรียน และเห็นคุณค่าของการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ จึงมิใช่เพียง การพัฒนาปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง แต่เป็นการผสมผสานการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งในระดับ นโยบายของสถานศึกษา การแสดงบทบาทผู้นำของผู้บริหาร และการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ ของครูผู้สอน เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

การบริหารสถานศึกษาอย่างไรที่สามารถยกระดับให้เป็นโรงเรียนคุณภาพได้

การบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับสู่การเป็น “โรงเรียนคุณภาพ” นั้น ต้องอาศัย การดำเนินงานที่เป็นระบบและครบวงจร โดยมุ่งเน้นการจัดการทั้งในมิติของปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Output/Outcome) ซึ่งเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานที่กำหนด การบริหารเพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษา สู่โรงเรียนคุณภาพมีองค์ประกอบและกระบวนการหลักที่สำคัญ (รุ่งทิพย์ พรหมศิริ, 2565) ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำและปัจจัยนำเข้า (Input & Leadership)

คุณภาพของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารเป็นสำคัญ โดยต้องสร้าง เงื่อนไขที่จำเป็นเพื่อให้เกิดคุณภาพ มีภาวะผู้นำที่เป็นมืออาชีพและเชิงวิชาการ ผู้บริหารต้องเป็น ผู้นำทางวิชาการ มีความรอบรู้ ให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นหลัก และสามารถสร้างบรรยากาศ

เชิงวิชาการในโรงเรียนได้ นอกจากนี้ ผู้บริหารควรมีลักษณะความเป็น ผู้นำเชิงรุกแบบผู้รับใช้ (Proactive Servant Leadership)

การบริหารจัดการที่เป็นระบบ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป และต้องมีการวางแผนงาน วิธีการ ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ มีความคาดหวังต่อผู้เรียน บุคลากรของโรงเรียนต้องมีความคาดหวังต่อความสำเร็จของนักเรียน ในระดับสูง โดยใช้กลยุทธ์ในการสร้างความสำเร็จของนักเรียนทุกคน และกำหนดมาตรฐานทางการเรียนที่ชัดเจน

2. กระบวนการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ (Quality Process)

2.1 การบริหารและการจัดการองค์กร

การสร้างแรงจูงใจและการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารต้องใช้เทคนิคในการบริหาร เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการ เสริมแรงทางบวก สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร เพื่อให้ครูปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) โรงเรียนต้องมีระบบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ ทั้งภายในและภายนอก มีการตรวจสอบและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรเป็น บุคคลแห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ มีความยืดหยุ่นและการบริหารจัดการด้วย ธรรมชาติ ต้องมีการ ปรับโครงสร้างและระบบการปฏิบัติงานให้มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัว ได้อย่างรวดเร็ว และดำเนินการบริหารจัดการโดยใช้ หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งหมายถึงการบริหารที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ การบริหารงบประมาณอย่างคุ้มค่า ต้องมีการ บริหารจัดการงบประมาณโดยคำนึงถึงความประหยัดและ ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า ทั้งคน เงิน เวลา และทรัพย์สิน

2.2 การพัฒนาบุคลากรและการจัดการเรียนรู้

การพัฒนาครู โรงเรียนต้องสนับสนุนพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการสอนที่มี ประสิทธิภาพ จัดให้มีการอบรมสัมมนาทางวิชาการอย่างน้อย 2 ครั้งต่อภาคเรียน และมีการ นิเทศภายในอย่างน้อย 1 ครั้งต่อภาคเรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และ ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง ส่งเสริมทักษะการคิด ควรปรับกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ และความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีการวิจัยและเทคโนโลยี ครูทุกคนต้องมีงานวิจัยในชั้นเรียน และนำผล วิจัยนั้นไปพัฒนาการเรียนการสอน รวมถึงการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้

2.3 การมีส่วนร่วมและการประกันคุณภาพ

การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การบริหารงานต้อง เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตั้งแต่การศึกษาสภาพปัญหา การวางแผน การติดตามประเมินผล การระดมทรัพยากร โรงเรียนควรระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาจากท้องถิ่น ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งต้องมีการวางแผนการจัดตั้งงบประมาณอย่างชัดเจน มีระบบประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการติดตามความก้าวหน้า และประเมินผลการดำเนินการตลอดเวลา

3. ผลลัพธ์ที่ตามมาจากการเป็นโรงเรียนคุณภาพ (Outcomes)

เมื่อสถานศึกษามีการบริหารจัดการตามกระบวนการข้างต้น ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น คือ ผู้เรียนมีคุณภาพสูง ผู้เรียนได้รับการพัฒนา บรรลุตามเป้าหมายของโรงเรียน มีคุณภาพด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์สูงตามมาตรฐาน มีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ปัญหา ผลงานเป็นที่ประจักษ์ โรงเรียนมีผลงานเป็นที่ยอมรับ ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชน และมักจะกลายเป็น แหล่งศึกษาดูงานของโรงเรียน และหน่วยงานอื่น ความยั่งยืนและการเติบโต เมื่อโรงเรียนมีคุณภาพและมีชื่อเสียง จะทำให้จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี (แม้ในภาวะที่โรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มลดลง) และมีการดำรงอยู่ของการเป็นโรงเรียนคุณภาพ ซึ่งเกิดจากความเข้าใจและตระหนักในหน้าที่ของบุคลากร

สรุป

การบริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับให้เป็นโรงเรียนคุณภาพนั้น ถือเป็นภารกิจสำคัญ ภายใต้กรอบนโยบายการปฏิรูปการศึกษาและยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข กระบวนการนี้มีได้จำกัดอยู่เพียงมิติใดมิติหนึ่ง แต่ต้องอาศัยการบูรณาการการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งในระดับของสถานศึกษาเอง ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในด้านสถานศึกษา การเป็นโรงเรียนคุณภาพเริ่มจากการสร้างรากฐานความเข้มแข็งและอิสระในการบริหารจัดการ โดยอาศัยการกระจายอำนาจการบริหารทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งส่งผลให้สถานศึกษามีความคล่องตัวและสามารถพัฒนาคุณภาพได้อย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการทั้งภายในและภายนอก พร้อมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ทันสมัยและปลอดภัย นอกจากนี้ หลักสูตรสถานศึกษาซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา ต้องได้รับการออกแบบและพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ความต้องการของผู้เรียน และนโยบายการศึกษาของชาติ โดยผ่านกระบวนการที่ครบวงจร ตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การจัดทำ การนำไปใช้ การนิเทศติดตามประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน รวมถึงการเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาของชุมชน ก็เป็นส่วนสำคัญในการระดมทรัพยากรและเสริมสร้างความเชื่อมั่น สำหรับด้านผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยต้องมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ การบริหารจัดการต้องยึดหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการวางแผน ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง รวมถึงจัดให้มีระบบนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดการเรียนรู้ และสร้างขวัญกำลังใจ ตลอดจนระบบแรงจูงใจที่เหมาะสมแก่ครู ในส่วนของด้านครูผู้สอน ครูเป็นผู้ปฏิบัติงานหลักในการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ จำเป็นต้องปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหา และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ครูควรได้รับการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ ทั้งด้านความรู้เนื้อหา วิธีการสอน และการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียน รวมถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่น สนุกสนาน และให้การเสริมแรงทางบวก เป็นสิ่งสำคัญในการกระตุ้นศักยภาพของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). รู้จักกับ “โครงการโรงเรียนคุณภาพ” ตามนโยบาย รมว.ศธ. “ตรีนุช เทียนทอง”. สืบค้น 2 ตุลาคม 2568, จาก <https://shorturl.asia/Q40fh>
- ทิวดี ศรีดำรง และคณะ. (2556). การบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ: การศึกษา ทฤษฎีฐานราก. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 10(18), 52-60.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2562, 1 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก. หน้า 49-53.
- รุ่งทิพย์ พรหมศิริ. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชลบุรี “สุขบท” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิชัย ลาธิ. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 6(12), 85-100.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *นวัตกรรมการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2567). *โครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพสร้างโอกาสให้นักเรียนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ*. สืบค้น 2 ตุลาคม 2568, จาก <https://www.obec.go.th/archives/975321>

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). สถิติการจดทะเบียนชีพ พ.ศ. 2564. สืบค้น 2 ตุลาคม 2568, จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/สำรวจ/ด้านสังคม/ประชากรศาสตร์/สถิติการจดทะเบียนชีพ.aspx>
- สิรินญา ศิริประโคน. (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง. (2561). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภิขญา สังกะคำ. (2564). แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- English, F. W. (2019). *Educational Administration: The role of the professional administrator*. England: Routledge.
- _____. (2019). *The art and science of educational administration*. England: Routledge.

